

วิสัยทัศน์ห้องสมุดปี ๒๐๐๐

(Library 2000) ที่นำไปสู่แผนแม่บท
ปฏิรูปห้องสมุดสิงคโปร์

เอกสารประกอบการสัมมนา
โครงการสถาบันหนังสือแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๖)

**“ไม่ต้องสงสัยว่า ทรัพยากรธรรมชาติที่ร่ำรวยที่สุดของสิงคโปร์ และความหวัง
ยิ่งใหญ่ที่สุดของชาติอยู่ที่ ทรัพยากรมนุษย์”**

“อนาคตอยู่ในมือของประเทศที่ประชาชนใช้ข่าวสาร ความรู้ และเทคโนโลยีร่วมกันอย่างมี
ประสิทธิผล ซึ่งทั้งสามอย่างนี้เป็นปัจจัยหลักทำให้เศรษฐกิจของชาติประสบความสำเร็จ
รุ่งเรือง ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติแบบเดิม ข่าวสารคือเงินตราแห่งอนาคตความรู้คืออำนาจ
(Information is the currency of the future. Knowledge is power.) ทั้งสองอย่างนี้
สามารถกระจายออกและสูญไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้น ความสามารถในการเรียนรู้
จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติคงขีดความสามารถในการแข่งขัน แข็งแกร่ง และ
รุ่งเรืองอยู่ในโลกอนาคต

“‘ห้องสมุด’ ในฐานะชุมทรัพย์ทางข่าวสารและความรู้ จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
แม้ว่าสมัยก่อนเราลงทุนไปกับงานห้องสมุดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น มีเพียงร้อยละ ๑๒ ของ
ประชากรเท่านั้นที่ใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ
ทำให้การเข้าถึงความรู้เป็นไปได้อย่างรวดเร็วทันใจ สามารถตอบโต้แบบปฏิสัมพันธ์ได้
ทำให้การเข้าไปใช้ประโยชน์เป็นไปได้ ไม่มีสาเหตุอันใดเลยที่เราจะต้องล้าหลังอยู่ เพื่อที่จะ
รักษาภาวะปัจจุบันและกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ขณะนี้ถึงเวลาแล้วที่จะ
หันกลับมามองห้องสมุดของเราอย่างจริงจังกันเสียที”

นายโก๊ะ จ๊ก ตง นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์
กล่าวสุนทรพจน์เนื่องในวันชาติ ค.ศ. ๑๙๙๓

อนาคตอยู่ในมือของประเทศ
ที่ประชาชน
ใช้ข่าวสาร ความรู้
และเทคโนโลยี
ร่วมกันอย่างมีประสิทธิผล
ซึ่งทั้งสามอย่างนี้
เป็นปัจจัยหลัก
ทำให้เศรษฐกิจของชาติ
ประสบความสำเร็จ รุ่งเรือง
ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติแบบเดิม

ห้องสมุดที่ดำเนินการ
ด้วยทุนสาธารณะ

ต้องร่วมโครงการและร่วมพัฒนา
บริการห้องสมุดหลายโครงการ
ซึ่งล้วนเป็นโครงการ
ที่ช่วยวางโครงสร้างพื้นฐาน
ทางข่าวสารที่แบบยด
สำหรับอนาคต

เช่น การสร้างเครือข่าย
ห้องสมุดไร้พรมแดน
การทำบัญชีรายชื่อหนังสือ
และการเชื่อมโยงบริการสืบค้น
วัสดุจัดเก็บประเภทต่างๆ
ข้ามห้องสมุด

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทวิเคราะห์ด้านกฎหมาย ว่าด้วยบทบาทของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ และพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติปี ๑๙๕๕ ในการพัฒนาห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์ ตลอดจนความรับผิดชอบทางตรงและทางอ้อมที่คณะกรรมการฯ มีต่อหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดประชาชน ทั้งยังอธิบายกลไกต่างๆ ซึ่งก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดของประเทศอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นองค์รวม

บทนำ

๑. ประเทศส่วนใหญ่ คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติมักทำหน้าที่บริหารและรับผิดชอบหอสมุดแห่งชาติเพียงอย่างเดียว คณะกรรมการหอสมุดจึงดูแลเฉพาะกิจกรรมของหอสมุดแห่งชาติเท่านั้น ส่วนบทบาทต่อการพัฒนาห้องสมุดของประเทศโดยรวมยังจำกัดอยู่ที่การให้ทุนอุดหนุนการศึกษาวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์ การวางนโยบายเกี่ยวกับวัสดุที่เก็บรวบรวมในห้องสมุด และการกำหนดมาตรฐานทางด้านเทคนิคในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ หรืออาจจะให้คำแนะนำแก่รัฐบาลเกี่ยวกับกรณีต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาห้องสมุดของประเทศโดยรวม

๒. สำหรับกรณีประเทศสิงคโปร์ นับตั้งแต่ก่อตั้งหอสมุดแห่งชาติของสิงคโปร์ มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดประชาชนควบคู่กันไปหน้าที่ทั้ง ๒ ส่วนนี้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติฉบับที่ ๑ ปี ๑๙๕๕ ซึ่งรวมถึงการให้บริการยืมออก และสืบค้น ตลอดจนสนับสนุนให้มีการใช้วัสดุจัดเก็บให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด

๓. หากมองย้อนไป งานทั้ง ๒ ส่วนที่คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติได้รับมอบหมายมักจะสวนทางกันมาตลอด เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด องค์กรบริหารจึงไม่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับหอสมุดแห่งชาติได้เต็มที่ไปพร้อมๆ กับวางแผนโครงการและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้ห้องสมุดประชาชนเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง

หากพิจารณาตามความเป็นจริง คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติเน้นดำเนินงานด้านห้องสมุดประชาชนแต่เพียงด้านเดียว จนเป็นผลเสียต่องานด้านห้องสมุดแห่งชาติ ส่วนพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติปี ๑๙๕๕ ซึ่งจัดสรรอำนาจการจัดการห้องสมุด-ประชาชนและหอสมุดแห่งชาติอย่างมีประสิทธิภาพ กลับไม่เปิดช่องให้คณะกรรมการฯ ใช้บทบาทต่อการบริหารงานห้องสมุดสาธารณะประเภทอื่นๆ อย่างเช่นห้องสมุดของสถาบันการศึกษาเท่าใดนัก ทั้งๆ ที่ห้องสมุดประเภทนี้มีบทบาทสำคัญในการให้ข่าวสารความรู้แก่คนในชาติ ด้วยเหตุนี้การให้บริการห้องสมุดในสิงคโปร์จึงไม่ได้ประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้แหล่งข้อมูลข่าวสารของชาติไม่ได้รับการพัฒนาให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มขีดความสามารถ

คณะกรรมการทบทวนนโยบายห้องสมุดปี ๒๐๐๐ (Library 2000 Review Committee)

๔. กระทรวงข่าวสารและศิลปะ จัดตั้ง คณะกรรมการทบทวนนโยบายห้องสมุดปี ๒๐๐๐ เพื่อวิเคราะห์การให้บริการห้องสมุดในประเทศท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นำไปสู่วิสัยทัศน์ ‘คลื่นลูกหน้า: ว่าด้วยพิมพ์เขียวอนาคตของชาวสิงคโปร์’ (Singapore’s blueprint for the future) โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการบริการห้องสมุดให้ตอบสนองความต้องการของชาวสิงคโปร์ในศตวรรษที่ ๒๑

ได้ดียิ่งขึ้น

๕. คณะกรรมการทบทวนนโยบายห้องสมุดปี ๒๐๐๐ จัดทำรายงานชุด ‘ห้องสมุดปี ๒๐๐๐: การลงทุนสร้างชาติแห่งการเรียนรู้’ (ต่อไปนี้จะใช้ชื่อว่ารายงานของ ดร. ตัน ชิน นำ) ในเดือนมีนาคมปี ๑๙๙๔

รายงานนี้นิยามวิสัยทัศน์ของห้องสมุดแห่งอนาคตว่า เป็นการขยายขอบเขตความสามารถในการเรียนรู้ของชาติอย่างต่อเนื่อง ผ่านเครือข่ายห้องสมุดของชาติและศูนย์ทรัพยากรข่าวสาร ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการข้อมูลและเอื้อโอกาสในการเรียนรู้แก่คนในชาติ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศ

๖. เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการบริการห้องสมุดของชาติตามวิสัยทัศน์ที่ได้แสดงไว้ในรายงาน คณะกรรมการฯ เสนอแนะให้จัดตั้งสภาบริหารขึ้นตามพระราชบัญญัติ เพื่อปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะที่ระบุในรายงานร่างพระราชบัญญัติ ได้ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรและมีการจัดตั้งสภาบริหารดังกล่าวขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๑๙๙๕

พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติปี ๑๙๙๕ (National Library Board Act 1995)

๗. พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติปี ๑๙๙๕ มีสาระสำคัญแตกต่างอย่างมากจากพระราชบัญญัติฉบับเดิมปี ๑๙๕๘ กล่าวคือเป็นเหตุเป็นผลและมองเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากได้นำเอาข้อจำกัดของพระราชบัญญัติฉบับเก่า และประมวลข้อเสนอแนะจากรายงานของ ดร. ตัน ชิน นำ มาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติม พระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่เพียงแต่ชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ แต่ยังกล่าวครอบคลุมไปถึงอำนาจของคณะกรรมการ การจัดหาบุคลากร การจัดหาทุน ตลอดจนสินทรัพย์และความรับผิดชอบของคณะกรรมการชุดดังกล่าว

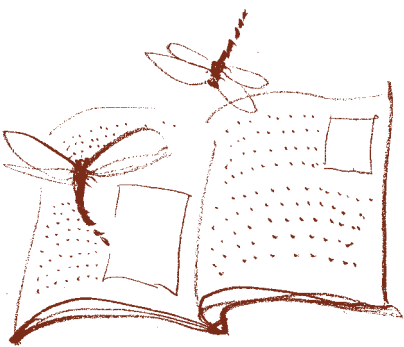
๘. จากพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติปี ๑๙๙๕ ทำให้มีการจัดตั้งสภาร่างนโยบายซึ่งมีอำนาจการบริหารจัดการขึ้น ก่อให้เกิดความเป็นอิสระและยืดหยุ่นในการตัดสินใจในการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานบุคคลและการคลัง สภาดังกล่าวมีอำนาจบริหารหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดประชาชนอีก ๑๖ แห่ง นอกจากนี้ ยังร่วมกับมูลนิธิชุมชนของประชาชนของพรรคกิจประชาชน (พรรครัฐบาล จัดตั้งโดยอดีตนายกรัฐมนตรีลี กวนยู) ในการจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุดเยาวชนอีก ๔๐ แห่งตามชุมชนใหญ่

๙. คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติยังกำกับดูแลบุคลากรอีก ๔๔ ตำแหน่ง (รวมถึงศาสตราจารย์ที่ปรึกษา) ซึ่งทำงานในห้องสมุดของส่วนราชการของรัฐ ห้องสมุดของวิทยาลัยเตรียมอุดมศึกษาอีก ๑๑ แห่ง อำนาจในการควบคุมบุคลากรเหล่านี้ ตลอดจนบทบาทต่อการดำเนินงานของห้องสมุดเฉพาะทาง ทำให้บทบาทของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติยิ่งมีมากขึ้นกว่าสมัยก่อน การกำกับดูแลบุคลากรเหล่านี้โดยตรง ทำให้การประสานงานด้านการจัดการข้อมูลทำได้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดบริการร่วมระหว่างองค์กรขึ้น นอกจากนี้ยังมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการ ๓ คน เพื่อบริหารแต่ละส่วนงาน ให้นับใจว่างานทั้ง ๓ ส่วนภายใต้การบริหารของผู้ผู้อำนวยการใหญ่จะได้รับความสำคัญเท่าเทียมกัน และเติบโตขึ้นเป็นส่วนสำคัญที่จะรองรับการพัฒนางานห้องสมุดของชาติต่อไป

‘ห้องสมุด’ ในฐานะชุมชนทรัพยากร
ทางข่าวสาร และความรู้
จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
เทคโนโลยีสารสนเทศ
ทำให้การเข้าถึงความรู้เป็นไปได้
อย่างรวดเร็วทันใจ
ทำให้การเข้าไปใช้ประโยชน์
เป็นไปได้
ไม่มีสาเหตุอันใดเลย
ที่เราจะต้องล่าหลังอยู่
ขณะนี้ถึงเวลาแล้ว
ที่จะหันกลับมามอง
ห้องสมุดของเรา
อย่างจริงจังกันเสียที

ห้องสมุดที่ดำเนินการ
ด้วยทุนสาธารณะทุกแห่ง
ต้องเข้าร่วมโครงการ
ยืม-คืนข้ามห้องสมุด
ซึ่งคณะกรรมการฯ จัดทำขึ้น
เพราะคงไม่เป็นประโยชน์อันใด
หากสามารถสืบค้นจนพบข้อมูล
ที่ต้องการว่าอยู่ที่ไหนแล้ว
แต่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลนั้น
เพื่อนำมาใช้ได้

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ ที่มีต่อห้องสมุดและการพัฒนาห้องสมุดของสิงคโปร์

๑๐. พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติเป็นเสมือนสันเขาป็นน้ำสู่ร่องน้ำและคูคลองช่วยตัวร่องให้งานได้รับการจัดสรรลงสู่ส่วนย่อยต่างๆ ได้ทันทีที่พระราชบัญญัติผ่านการพิจารณา นับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่มีการจัดตั้งองค์กรของชาติที่มีอำนาจเพียงพอ คือไม่เพียงแต่บริหาร ควบคุมดูแล และประสานงานกับห้องสมุดต่างๆ ทั้งหอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษาระดับเตรียมอุดม แต่ยังมีบทบาทต่อการพัฒนาการให้บริการห้องสมุดของชาติอย่างเป็นองค์รวมด้วย นอกจากนี้คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติยังเพิ่มอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกเก็บตัวอย่างวัสดุสิ่งพิมพ์ทุกชนิดให้ครอบคลุมไปถึงวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์อีกด้วย

๑๑. เพื่อให้ดำเนินการได้ง่ายขึ้น คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติจึงปรับนิยามของวัสดุห้องสมุด (library materials) ให้ครอบคลุมไปถึงวัสดุสิ่งพิมพ์และวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ ดังนี้

a. หนังสือที่จัดพิมพ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ดนตรี แผนที่ แผนภูมิ แบบแปลน รูปภาพ รูปถ่าย ภาพพิมพ์ ตลอดจนสิ่งพิมพ์

b. ฟิล์มทุกชนิด รวมถึงไมโครฟิล์มและไมโครฟิช ฟิล์มเนกาทีฟ เทป ดิสก์ ร่องบันทึกเสียง และอุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งบันทึกภาพมากกว่า ๑ ภาพ หรือบันทึกเสียงหรือข้อมูลอื่นใดลงไป และสามารถทำซ้ำใหม่ได้ (ไม่ว่าด้วยเครื่องมืออื่นใดหรือไม่ก็ตาม)

๑๒. การทบทวนนิยามดังกล่าวช่วยให้สามารถพัฒนาการจัดเก็บรวบรวมวัสดุและเอกสารข้อมูลของประเทศ ให้เป็นระบบที่เข้าใจง่ายและจำแนกถือในรายละเอียดยิ่งขึ้นและไม่เพียงทำให้เกิดระบบห้องสมุดชุมชนที่ได้มาตรฐานโลก แต่ยังปูทางให้หอสมุดแห่งชาติเป็นศูนย์กลางแหล่งอ้างอิงทางความรู้และการวิจัยที่สำคัญที่สุดของประเทศอีกด้วย

ห้องสมุดที่ดำเนินงานด้วยทุนสาธารณะ (Publicly-funded Library)

๑๓. แม้ว่าคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ จะมีอำนาจโดยตรงแต่เพียงดูแลหอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดของหน่วยงานรัฐบาล และวิทยาลัยระดับเตรียมอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ก็สามารถให้บทบาทต่อการพัฒนาระบบห้องสมุดของสิงคโปร์โดยรวมได้ โดยพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติได้ให้อำนาจบริหารโดยตรง ในการบริหารห้องสมุดที่ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะอื่นๆ (Publicly-funded Library) โดยให้นิยามว่าเป็นห้องสมุดใด ๆ ก็ตามที่ เป็นของรัฐบาลหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ตลอดจนห้องสมุดอื่นๆ ซึ่งดำเนินการด้วยกองทุนจากรัฐบาล (ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน) ตามที่คณะกรรมการกำหนด นิยามดังกล่าวครอบคลุมห้องสมุดเกือบทั้งหมดในสิงคโปร์ เว้นไว้แต่เพียงห้องสมุดของบริษัทเอกชนเท่านั้น ดังนั้นอำนาจหน้าที่และบทบาทของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติต่อกระบวนการพัฒนาห้องสมุดต่างๆ ของสิงคโปร์ จึงขยายขอบเขตออกไปได้กว้างขวาง

โครงการร่วมในระดับชาติ

๑๔. การให้อำนาจดังกล่าวมีผลให้ห้องสมุดที่ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะ (Publicly-funded Library) ต้องร่วมโครงการและร่วมพัฒนาบริการห้องสมุดหลายโครงการ ซึ่งล้วนเป็นโครงการที่ช่วยวางโครงสร้างพื้นฐานทางข่าวสารที่แยกขาดสำหรับอนาคต เช่น การสร้างเครือข่ายห้องสมุดไร้พรมแดน การทำบัญชีรายชื่อหนังสือของ

สหภาพ (ห้องสมุดแห่งชาติ) และการเชื่อมโยงบริการสืบค้นวัสดุจัดเก็บประเภทต่าง ๆ ข้ามห้องสมุด ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๗ (๒) (b) ในพระราชบัญญัติฯ ซึ่งระบุว่า คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติต้องพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงห้องสมุดต่าง ๆ ในประเทศ กับมาตรา ๗ (๒) (d) ที่ระบุว่าคณะกรรมการมีอำนาจในการประสานงานและดำเนินการเชื่อมโยงสืบค้นวัสดุจัดเก็บประเภทต่าง ๆ ในห้องสมุดที่ดำเนินการด้วยทุน สาธารณะเป็นไปได้อย่างดี

๑๕. ในทำนองเดียวกัน มาตรา ๑๑ ในพระราชบัญญัติกำหนดให้ห้องสมุดที่ ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะ (Publicly-funded Library) แต่ละแห่ง จะต้องอุดหนุน บัญชีรายชื่อหนังสือและรวบรวมเป็นสถิติส่งไปยังสหภาพห้องสมุดแห่งชาติ เพื่อ ปรับปรุงให้บัญชีรายชื่อหนังสือของสหภาพฯ (National Union Catalogue) ทันสมัย อยู่ตลอดเวลา แนวคิดการรวบรวมสถิติเกี่ยวกับทรัพยากรข้อมูลในห้องสมุดสาธารณะนี้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เครือข่ายห้องสมุดไร้พรมแดนที่ปรากฏในรายงานของ ดร. ตัน ชิน นำ ปัจจุบันมีห้องสมุดสาธารณะประเภทนี้ให้บริการร่วมในโครงการ บริการร่วมด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องสมุด (Integrated Library Automation Service หรือ SILA) แล้ว ๑๓๑ แห่ง จากห้องสมุด ๕๐๐ แห่งทั่วประเทศ ผ่านเครือข่ายที่คณะ- กรรมการหอสมุดจัดทำขึ้น สำหรับห้องสมุดสาธารณะที่เหลือก็จะต้องเชื่อมโยงเข้าสู่ เครือข่ายเช่นเดียวกัน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฯ

๑๖. มาตรา ๑๒ กำหนดให้ห้องสมุดที่ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะทุกแห่งต้องเข้า ร่วมโครงการยืม-คืนข้ามห้องสมุด ซึ่งคณะกรรมการฯ จัดทำขึ้น เพราะคงไม่เป็นประโยชน์ อันใด หากสามารถสืบค้นจนพบข้อมูลที่ต้องการว่าอยู่ที่ไหนแล้ว แต่ไม่สามารถเข้าถึง ข้อมูลนั้นเพื่อนำมาใช้ได้ ข้อกำหนดดังกล่าวช่วยให้บริการยืม-คืนข้ามห้องสมุดสาธารณะ ทำได้อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น ทั้งยังกระตุ้นให้เกิดทัศนคติเชิงบวกและกระตุ้นให้เกิดความ ร่วมมืออันดีต่อกันระหว่างห้องสมุด

๑๗. มาตรา ๗ (๒) (c) ยังให้อำนาจคณะกรรมการฯ ในการนิยาม กำหนดนโยบาย และดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์ เกี่ยวกับการรวบรวมแหล่ง ความรู้ของชาติ ทั้งยังมีอำนาจแต่งตั้งห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งจัดเก็บ หนังสือและวัสดุเฉพาะสาขาที่สำคัญและเป็นที่สนใจของชาติ ทั้งหมดนี้เป็นผลให้ระบบการ จัดหมวดหมู่ความรู้ในห้องสมุดมีลักษณะเป็นเหตุเป็นผลยิ่งขึ้น* และเกิดความสับสนเปลือง น้อยที่สุด การจัดหมวดหมู่และให้หน้าหน้ากันอย่างชัดเจนเช่นนี้ ทำให้มีการริเริ่มบริการและ เกิดห้องสมุดเฉพาะสาขารุ่น ห้องสมุดที่คณะกรรมการฯ แต่งตั้งให้เป็นห้องสมุดเฉพาะ สาขา มักจะเป็นห้องสมุดที่เก็บรวบรวมหนังสือและวัสดุที่ให้ความรู้ในสาขานั้น ๆ ไว้แล้ว เป็นจำนวนมาก เช่น ห้องสมุดกฎหมายและการแพทย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุด มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (National University of Singapore หรือ NUS) นโยบายห้องสมุดเฉพาะสาขานี้ อาจเป็นปัญหาบ้างสำหรับห้องสมุดที่ต้องจัดหนังสือ แยกย่อยตามสาขาต่าง ๆ ซ้ำซ้อนกัน เพื่อรองรับความต้องการผู้ใช้บริการ แต่ก็ไม่อาจ หลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากจำเป็นต้องมีเครือข่ายที่จะรวมแหล่งความรู้ของห้องสมุดแต่ละแห่ง ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

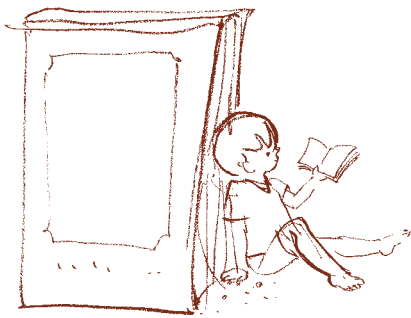
กองทุนรับบริจาค (Endowment Fund)

๑๘. พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดให้มีกองทุนรับบริจาค ภายใต้การดูแล ของ คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติขึ้น เป็นผลให้คณะกรรมการฯ สามารถรับบริจาคจาก ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ได้ เพื่อเป็นทุนอุดหนุนสำหรับการพัฒนาห้องสมุดหรือโครงการ

พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ
เป็นเสมือนต้นเข้าน้ำ
สู่ร่องน้ำและกุดคลอง
ช่วยตัวร่องให้งาน
ได้รับการจัดสรร
ลงสู่ส่วนย่อยต่างๆ ได้
การจัดตั้งองค์กรของชาติ
ที่มีอำนาจเพียงพอ
คือไม่เพียงแต่บริหาร ควบคุมดูแล
และประสานงานกับห้องสมุดต่างๆ
ทั้งหอสมุดแห่งชาติ
ห้องสมุดประชาชน
ห้องสมุดหน่วยงานราชการ
และสถาบันการศึกษา
ระดับเตรียมอุดม
แต่ยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนา
การให้บริการห้องสมุดของชาติ
อย่างเป็นองค์รวมด้วย

การร่างพระราชบัญญัติ
หอสมุดแห่งชาติ
กระทำด้วยความเข้าใจว่า
หากคณะกรรมการ
หอสมุดแห่งชาติมีอำนาจ
เพียงให้คำปรึกษาทุกด้าน
เกี่ยวกับงานด้านหอสมุดแล้ว
คณะกรรมการจะไม่อาจทำงาน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ในฐานะทางเลือที่กำหนดทิศทาง
การพัฒนาหอสมุดของชาติ
ให้บรรลุตามเป้าหมายได้เลย

ต่างๆ เช่น โครงการฝึกอบรมและทุนการศึกษาสำหรับบุคลากร หอสมุด การจัดปาฐกถา ตลอดจนทุนอุดหนุนโครงการและการวิจัยด้านการอ่านและบรรณารักษศาสตร์ โดยคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติจะได้รับสถานะเป็นสถาบันสาธารณะ (an Institution of Public Character) ซึ่งได้รับการละเว้นภาษีเงินได้ ทรัพยากรที่มีในกองทุนฯ จะใช้ไปในการอุดหนุนโครงการและการวิจัยที่สำคัญๆ ที่มีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ของงานหอสมุดของประเทศ อำนาจดังกล่าวนี้ทำให้คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติมีบทบาทต่อการดำเนินงานของหอสมุดที่ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะ (Publicly-funded Library) โดยตรง และสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของหอสมุดประเภทนี้ได้หากจำเป็น

ด้านบุคลากรและการฝึกอบรม

๑๕. คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติยังมีอำนาจเต็มที่ในการดำเนินการใด ๆ ก็ตาม เพื่อประกันว่าบุคลากรหอสมุดจะได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องอย่างพอเพียง มาตราที่ ๖ (e) ให้อำนาจคณะกรรมการฯ ให้กำหนดมาตรฐานสำหรับการฝึกอบรมบุคลากรวิชาชีพบรรณารักษ์ อำนาจดังกล่าวนี้ทำให้คณะกรรมการมีบทบาทเชิงรุกในการฝึกอบรมผู้ทำงานวิชาชีพด้านข่าวสารความรู้และลูกจ้างของหอสมุด ทั้งยังมีอำนาจที่จะไม่เห็นชอบอนุมัติโครงการฝึกอบรมใดๆ ก็ตามที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้คณะกรรมการฯ ยังร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง (Nanyang Technological University หรือ NTU) เพื่อพัฒนาโครงการฝึกอบรมในระดับบัณฑิตศึกษา และร่วมมือกับเทมาเสกโพลีเทคนิค (Temasek Polytechnic) ในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าบุคลากรจะไม่เพียงแต่ได้รับการฝึกอบรมเพียงพอเท่านั้น แต่การฝึกอบรมนั้นจะต้องได้ตามมาตรฐานที่เป็นที่ต้องการอย่างแท้จริง ในกรณีนี้พนักงานที่เข้าฝึกอบรมในโครงการดังกล่าวจะได้รับทุนอุดหนุน ซึ่งนำมาจากกองทุนรับบริจาค และคณะกรรมการฯ เองยังจัดการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับหอสมุดทุกระดับอีกด้วย โดยจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ (National Library Board Institute หรือ NLBI) ขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมด้านนี้

บทบาทด้านการให้คำปรึกษา

๑๐. พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการฯ ในการเปลี่ยนวิสัยทัศน์การบริการหอสมุดที่ทันสมัยให้เป็นรูปธรรมขึ้นมา พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติจึงเป็นกฎหมายประวัติศาสตร์ที่สร้างองค์กระดัดประเทศขึ้นมาเท่ากับดูแล และให้ทิศทางนโยบายด้านหอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดสาธารณะของประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก กล่าวคือได้ให้อำนาจแก่องค์กรในการควบคุมระบบหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดสาธารณะตลอดจนควบคุมบุคลากรข่าวสารในหน่วยงานรัฐบาลและสถาบันการศึกษาด้วย

สำหรับโครงการในระดับชาติอื่นๆ เช่น การตั้งเครือข่ายหอสมุด และการวางนโยบายเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมวัสดุของชาติ ซึ่งล้วนแต่เกี่ยวข้องกับชุมชนและคนในชาติโดยรวมนั้น พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้หอสมุดที่ดำเนินการโดยทุนสาธารณะทุกแห่งจะต้องเข้าร่วมโครงการหลัก อาทิ โครงการยืม-คืนข้ามหอสมุด โดยหอสมุดที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับคำปรึกษาทางด้านแผนงานและการปฏิบัติการ เพื่อให้ดำเนินการตามโครงการเหล่านี้ได้ง่ายขึ้นดังจะเห็นได้จากมาตรา ๑๒ ในพระราชบัญญัติซึ่งระบุให้ “หอสมุดที่ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะทั้งหมดจะต้องเข้าร่วมในโครงการ เพื่อให้การสืบค้นและยืมข้ามหอสมุดเป็นไปได้ หากคณะกรรมการจะริเริ่มดำเนินการต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ต้องปรึกษาหอสมุดที่เกี่ยวข้องนั้นๆ ก่อน” ส่วนนโยบายตลอดจนการดำเนินการต่างๆ ไปของหอสมุดสาธารณะ

นั้น พระราชบัญญัติดังกล่าวมีอำนาจแต่เพียงการให้ความเห็นได้เท่านั้น ดังจะเห็นได้จาก มาตรา ๖ (h) ที่ว่า “มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะรัฐบาลเกี่ยวกับความต้องการของชาติ และนโยบาย ว่าด้วยเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุดที่ดำเนินการด้วยทุนสาธารณะ และการให้บริการข่าวสาร ห้องสมุดในสิงคโปร์”

ห้องสมุดโรงเรียนและระบบห้องสมุดหลักอื่น ๆ

๒๑. บทบาทของคณะกรรมการฯ ในการเป็นที่ปรึกษาและให้ความเห็น จะเห็นได้ อย่างเด่นชัด หากพิจารณาความสัมพันธ์แบบหันหน้าเข้าหากัน ระหว่างคณะกรรมการฯ กับห้องสมุดโรงเรียนซึ่งมีกระทรวงศึกษาธิการกำกับดูแล ซึ่งคณะกรรมการฯ สามารถใช้อำนาจผ่านการให้ความเห็นและให้คำปรึกษาแก่กระทรวงศึกษาธิการได้โดยตรง ทั้งสองหน่วยงานจึงร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดทิศทาง (Steering Committee) ขึ้น เพื่อ สนับสนุนและพัฒนาความเป็นเลิศในการบริการห้องสมุดโรงเรียน ตามวิสัยทัศน์ของ กระทรวงศึกษาธิการว่า ‘A thinking Schools, Learning Nation’ ที่มุ่งบ่มเพาะนิสัยการคิด ให้เด็กในโรงเรียน และนิสัยการแสวงหาความรู้ให้คนในชาติ โดยในระยะแรกนี้ สถาบัน ทั้งสองจะแสวงหาความร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ คือ

- i. การรวมศูนย์ในการจัดซื้อจัดหาวัสดุห้องสมุดทุกประเภท ๆ
- ii. การจัดเก็บรวบรวมวัสดุสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ๆ
- iii. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุดโรงเรียนที่จัดตั้งใหม่ ๆ
- iv. การพัฒนาบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียน ๆ

๒๒. คณะกรรมการฯ จะประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการศึกษาหาวิธี การเพิ่มวัสดุในโรงเรียน ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรข่าวสารร่วมกัน ลดการ ทำสำเนาวัสดุ ตลอดจนปรับปรุงประสิทธิภาพของห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้สนับสนุน การสอนและความต้องการด้านข่าวสารของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งความต้องการของ ชุมชนโรงเรียนทั่วไป โดยเริ่มต้นนำร่องโครงการดังกล่าวในโรงเรียน ๑ แห่งก่อน เพื่อให้ เห็นผลการดำเนินงานตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการได้อย่างเด่นชัด โครงการ ความช่วยเหลือระหว่างคณะกรรมการฯ กับกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวนี้ มีแนวโน้มที่จะ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัจจุบันมีห้องสมุดโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ภายใต้ การบริหารของกระทรวงศึกษาแล้ว ๑๑ แห่ง

๒๓. นอกจากนี้ยังเห็นความร่วมมือและความช่วยเหลืออันดีระหว่างคณะ- กรรมการฯ กับระบบห้องสมุดขนาดใหญ่ของประเทศที่ไม่ใช่ของรัฐ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกระบบ อาทิเช่น กระแสที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่ มหาวิทยาลัยด้านการบริหารของสิงคโปร์ (Singapore Management University หรือ SMU) ในฐานะองค์กรภายนอกจะเข้ามาช่วยบริหารและการจัดการข่าวสารให้คณะกรรมการ หอสมุดแห่งชาติ ในบริบทนี้ คณะกรรมการฯ หวังว่าจะสามารถจัดตั้งสภาหัวหน้าแผนก บรรณารักษ์ (Council of Chief Librarians) ซึ่งมาจากทั้งสถาบันการศึกษาและห้องสมุด สถาบันวิจัยอื่น ๆ ในประเทศ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและความช่วยเหลืออันดี ระหว่างกัน

บทสรุป

๒๔. การร่างพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ กระทำด้วยความเข้าใจว่า หาก คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ มีอำนาจเพียงให้คำปรึกษาทุกด้านเกี่ยวกับงานด้านห้องสมุด แล้วคณะกรรมการจะไม่อาจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะทางเสื่อที่กำหนดทิศทาง

คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ
ยังมีอำนาจเต็มที่
ในการดำเนินการใดๆ ก็ตาม
เพื่อประกันว่าบุคลากรห้องสมุด
จะได้รับการฝึกอบรม
จนมีความรู้และทักษะ
ที่เกี่ยวข้องอย่างพอเพียง
ทั้งยังมีอำนาจ
ที่จะไม่เห็นชอบอนุมัติ
โครงการฝึกอบรมใดๆ ก็ตาม
ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

การพัฒนาห้องสมุดของชาติให้บรรลุตามเป้าหมายได้เลย พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการฯ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าอำนาจดังกล่าวมิใช่อำนาจเต็ม เพราะไม่เช่นนั้นจะไปละเมิดอำนาจการบริหารงานอย่างเป็นอิสระของห้องสมุดประเภทดำเนินการด้วยทุนสาธารณะอื่น ๆ คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติจึงเป็นสถาบันซึ่งมีประสิทธิภาพในการกำกับ กำหนดทิศทาง และเสริมประสิทธิภาพให้ห้องสมุดที่คณะกรรมการบริหารอยู่ ขณะเดียวกันก็มีบทบาทต่อบริการห้องสมุดและบริการในระดับชาติโดยรวม

กรณีของประเทศที่กำลังพัฒนา อาจารย์รวมเอาองค์ประกอบเฉพาะอื่น ๆ และนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาพิจารณาในการปฏิรูปการให้บริการห้องสมุดของประเทศ เพื่อให้สามารถก้าวกระโดดและใช้ห้องสมุดของประเทศเป็นประตูรับข่าวสารของคนในชาติได้ๆ

บันทึกเสริมท้าย

๑. ดร.ตัน ชิน นำ (Dr. Tan Chin Nam) เคยดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการทบทวนนโยบายห้องสมุดปี ๒๐๐๐ (Library 2000 Review Committee) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (ข้อมูล ณ ปีที่เผยแพร่บทความต้นฉบับภาษาอังกฤษ)

๒. ปัจจุบันมีห้องสมุดประมาณ ๖๐๐ แห่งในประเทศสิงคโปร์ (ข้อมูล ณ ปีที่เผยแพร่บทความต้นฉบับภาษาอังกฤษ) ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ ๑ แห่ง ห้องสมุดสาธารณะ ๑๖ แห่ง ห้องสมุดชุมชนสำหรับเด็กเล็ก ๔๐ แห่ง ห้องสมุดสถาบันการศึกษา ๖ แห่ง ห้องสมุดที่จัดเก็บวัสดุพิเศษหรือเฉพาะด้าน ๑๕๐ แห่ง และห้องสมุดโรงเรียน ๓๗๕ แห่ง

เอกสารอ้างอิงของบทความต้นฉบับภาษาอังกฤษ

REFERENCES

- National Library Act (Chapter 197 of the Statutes of the Republic of Singapore, Rev.ed, 195). Singapore: Law Revision Commission, 1986.
- The National Library Board Act 1995 (No. 5 of 1995). Singapore: National Printers, 1995.
- Singapore. Library 2000 Review Committee. Library 2000: Investing in a learning nation: Report of the Library 2000 Review Committee. Singapore: SNP Publishers, 1994. (Tan Chin Nam Report).
- Singapore. National Library Board. Annual Report 1995/97- Singapore : NLB, 1997.
- Singapore. National Library Board. Corporate brochure. Singapore: NLB, 1999
- Singapore. The Next Lap. Singapore: Published for the Government of Singapore by Times Edition, 1991.
- Last Revision: August 4, 1999

Copyright © 1995-2000

International Federation of Library Associations and Institutions

www.ifla.org

ความเป็นมาของบทบาทแห่งชาติ
ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ
ประเทศสิงคโปร์: เอกสารประกอบ
การประชุม IFLA Council and
General Conference ครั้งที่ ๖๕

เมื่อวันที่ ๒๐-๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ณ กรุงเทพมหานคร

โดย อาร์. รามาจันดรัน

The 'national' role of
the National Library board of
Singapore : 65th IFLA Council and
General Conference
August 20 - August 28, 1999
Bangkok, Thailand

R. Ramachandran
แปลโดย กุลวี พิโรจน์รัตน์